

Περσότερα δὲ χρειάζονται. Τὸ εἰδύλλιο ἢ ἡ τραγωδία ζετυλίγεται καὶ δὲν ξέρουμε πότε καὶ πῶς θὰ τελιώσει. Οὔτε ὁ Θεωρίδης οὔτε ἡ Κυβέλη εἶναι ἔνοχοι. Αὐτοὶ εἶναι τὰ θύματα. Οἱ ἔνοχοι εἶναι ἔλλοιοι, εἶναι πολλοὶ, εἶναι ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ οἱ φίλοι, οἱ περίφημοι φίλοι, αἰσθηματικοὶ Γαλεότοι καὶ Γαλεότοι πραγματικοί, πού βοηθήσανε τὰ πράματα νὰ φτάσουνε στὴν ἀπαγωγή καὶ πού σήμερα σκολιάζουν τὴν πράξη καὶ σφίγγουνε, θλιμένοι τάχα, τὸ χέρι τοῦ σύζυγου. Θύμα εἶναι καὶ ὁ καημένος ὁ Μυράτ. Ἴσως θύμα τοῦ πεπρωμένου κι αὐτός.

Ἀπὸ ὅλη ὁμῶς αὐτὴ τὴν ἱστορία ξεπηδαίει μεγάλη ἡρώισσα ἡ Κυβέλη. Ὅχι μονάχα γιατί ἔτσι τίμια διαχειρίστηκε τὸν ἔρωτα τῆς, ἀλλὰ καὶ γιατί ἔδωσε ἕνα γερὸ μάθημα στοὺς ἄντρες πού φιλοδοξοῦνε νὰ σχηματίσουνε τριγύρω στὶς γυναῖκες τους ἄδελφή. Οἱ τέτιοι ἄντρες μοιάζουνε σὰ νὰ λένε στὶς γυναῖκες τους:

— Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἕξιος νὰ γκρηθῶ ἀπὸ σένα. Σοῦ φέρνω ἄλλους καὶ διαλέξεις.

Κι ὅταν ἡ κυρία διαλέγει, οἱ τέτιοι ἄντρες δὲν ἔχουν κανένα δικαίωμα νὰ θυμῶνουν, οὔτε νὰ ξαφνιαζοῦνται, παρὰ πρέπει μονάχα νὰ κρίνουν ἐν ἡ ἐκλογῇ τῆς κυρίας εἴταν καλὴ ἢ κακὴ. Ψυχρὸς κι ἀμερβληπτος κριτικὸς μονάχα αὐτός ὁ ρόλος ταιριάζει σὲ τέτιους σύζυγους.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Γ. Γ. Χάρηκα πού διάβασα μιὰ τίμια δῆλωσι τοῦ Σταθόπουλου στὴν «Ἀκρόπολη» τῆς Πέμπτης. Ὁ Σταθόπουλος δικιολογείται πῶς ἀναγκάστηκε νὰ γράψει τὸ ἀναγνώσμα γιὰ νὰ σώσει τοὺς φίλους του ἀπὸ τίς ψευτιές καὶ τίς συκοφαντιές τῶν ἐφημερίδων, ἀφοῦ πέντε (Θεούλη μου!) ἀναγνώσματα ἐτοιμαζόντουσαν, ἀπὸ διαφόρους Ἀθηναίους ἀναγνωματογράφους, νὰ φορτωθοῦνε στὴ ράχη τοῦ Θεωρίδου. Ἔτσι κἀπως ἡ θέση τοῦ Σταθόπουλου πύχει νάναί τόσο δύσκολη, ὅσο δείχτηκε ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἐπειτα καὶ τἀναγνώσμα τῆς «Ἀκρόπολης» εἶναι ἀρκετὰ καλογραμμένο καὶ διαβαζέται μ' ἐνδιαφέρον ἀπ' ὅλον τὸν κόσμον. Ἐνα μεγάλο ἐλαφρυντικὸ κι αὐτό, καθὼς λέν οἱ δικηγόροι, γιὰ τὸ Σταθόπουλο.

Δ. Τ.

ΣΤΙΧΑΚΙΑ

1.

Οἱ θύμισες πού φέρνουνε χαρὰ καὶ θλίψη ἀνάμα Κάνουν ἀπὸ τὰ μάτια μου δάκρυ φωτιὰ νὰ πέφτει Κι ὄλε; τοῦ κόσμου οἱ ὁμορφιές τριγύρω μου. ἕνα θάμα Ἴσκιος περνοῦν καὶ σβύνουνται σὲ μαγικὸ καθρέφτη.

2.

Τὰ μάτια σου φωτίζουνε τὸ μάθρο νοῦ μου ἀκόμα Ἀκόμα κι ἂν ἐσθύσανε κ' εἶναι βαθεῖα στὸ χῶμα Καὶ στὴν καρδιά μου ἀφέδγατο τὸ γέλιο σου βροντᾷ. Μνήμα σου τούτη δέφτερο καὶ μιὰ παρηγοριά.

3.

Μέσ' στὴ γυνοπωριάτικη βραδιά πού περπατῶ Τὸ φεγγαράκι χαίρουμαι, τὰ φύλλα τὰ πσιμένα, Γιατί λαμπάδα νεκρικὴ τὴ λάμψη του θαρρῶ Καὶ εἰναί τις ἐλπίδες μου θυμίζουνε σὲ μένα.

ΕΙΔΥΛΛΙΑ

1.

Βοῆχει καὶ πέρα στὴ σπηλιά δὲν πᾶει, σὰν λογαριάζει Ἐκεῖ πῶς θὰν' ὁ πιστικὸς, πού πάντα τὴν πειράζει. Ὁ ἀσκηματοῦρης χαιρετᾷ νὰ σκάζη ἢ βοσκοπούλα Κάλλιο νὰ πῆ τὸν Ἄη—Ἄιᾷ, νάνεβη στὴν κορφοῦλα. Μὰ ξάφνου, ὅ,τι φοβότανε, μέσ' στὸ μικρὸ ξωκλήσι Καρτέρι λὲς ὁ πονηρὸς τῆς κόρης εἶχε στήση.

2.

Τῆς κόρης ἀπὸ τὴ βροχὴ νερὸ τὸ ρούχο στάζει. Καὶ στὸ ξωκλήσι ὁ πιστικὸς γι ἀπὸ φωτιὰ τοιμάζει Καὶ συνταβλίζει μὲ χαρὰ κι ὄλο ξυλάκια βάνει. Κι ἡ τόση καλοσύνη του, σὰν πὲρ ἄμορφο τὸν κάνει. Στεγνώνσανε τὰ ρούχα τῆς μὲ τῆς φωτιᾶς τὴν πύρα Μὰ μέσα τῆς καὶ στὴν καρδιά νοιώθει σωτὴρ πλημμύρα.

3.

Νερὸ κατέβασε πολὺ. Πῶς νὰ διαβῆ τὸ ρέμα Ἰψίμα πῶς ξέρει τὴν πορῖα, πῶς δὲ ροδᾷται ψίμα. —Ἐλα, τῆς λέει, μὴ ντρίπσσει, στὰ χέρια νὰ σὲ πάρω Για σένα ἐγὼ θὰ πῶλεθαι καὶ μὲ τὸν ἴδιο Χάρο— Καὶ σκόδοντας τὴν ἄρπαξεν ὁ πιστικὸς στὸν ὄμο Κι ἡ κόρη νοιώθει ξαφνικὰ χαρὰ καὶ τρέμο.

4.

Τὸ γέλιο κόπη κι ἄλλαξε τῆς ὄψης τῆς τὸ χῶμα Στὸ ρέμα ζῆλι τὸ νερὸ τῆς φέρνει, λίγο ἀκόμα Νὰ πῆση, λιγοψύχσσει, ἄχ, τὰ μάτια δὲν ἰνοῖγει, Για μιὰ στιγμὴ τὰ χεῖλι τῆς τοῦ νοῦ τὰ χεῖλι σμίγει. Καὶ φέβγοντας πρὸς τὸ χωρὶ, φλόγα κρυφὴ τὴν καίει, Ἄννογεται τὸ φιλὶ τοῦ πιστικῶ καὶ κλαίει.

Τρυγητῆς 1906.

ΒΑΡΑΕΝΤΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

ΓΙΑ ΤΟΝ κ. Α. ΣΙΓΑΝΟ

Τὸ «Νέον Πνεῦμα» δὲ μᾶρρησε καιρὸ καὶ τόπο νὰ σὰς ἀπαντήσω ἀμέσως ἐστὸ περασμένο φύλλο τοῦ «Νουμῆ» κ' ἐκρυψα τὴν ὀρεξή μου γιὰ τὸ σημερινό. Ἀλλὰ τί νὰ σὰς πῶ! τὴν ἐκρυψα τόσο καλά, πού ἐπιτέλους τὴν ἔχασα. Σὰς συμβαίνει αὐτὸ καμμιά φορὰ; Ἐμῖνκ συχνά... Καὶ τώρα θὰ μοῦ ἦταν τόσο κουραστικὸ, πού θὰ κατανοῦσε ἀδύνατο, νὰ ξαναγυρίσω γιὰ τρίτη φορὰ στὸ «21», νὰ ξαναθυμηθῶ λεπτομέρειες καὶ νὰ σὰς δείξω πόσο ἔχετε ἄδικο. Προτιμῶ νὰ μιλήσω λίγο γιὰ σὰς, καὶ υποθέτω πῶς αὐτὸ εἶνε πιὸ εὐχάριστο καὶ γιὰ τοὺς δύο μας.

Καὶ σεις δὲν εἰσθε δὲ ἀπὸ κείνους πού μπορεῖ κανεὶς νὰ μὴ σὰς ἀπαντήσῃ! Ἀνάμεσα ἐστὺς τόσους κριτικούς γρήγορα πήρατε μιὰ θέση ξεχωριστή, ὄχι μόνο γιὰ τὴν εὐλικρίνεια καὶ τὸ θάρρος τῆς γνώμης σας, ἀλλὰ προπάντων γιὰ τὴν προσπάθεια πού κάνετε πάντα νὰ τὴν δικαιολογήτε καὶ νὰ τὴν ἀποδείχτετε. Καὶ μάθηση ἔχετε, καὶ φυσικὸ γούστο καὶ καλὴ προαίρεση. Ἄν καμμιά φορὰ πέφτετε ἔξω, αὐτὸ δὲν ἔχει νὰ κἀνη! Εἰσθε πολὺ νέος ἀκόμα, — ἂν δὲ σφάλω, ἐστὴν ἡλικία εἶμαι διπλὸς ἀπὸ σὰς, — καὶ φυσικὰ σὰς λείπει κάπως ἡ πείρα, τὸ μέτρο, κ' ἐκεῖνο τὸ κἀτι πού οἱ κουτόφραγκοὶ τὸ λένε τάκι. Ἔτσι, χωρὶς νὰ τὸ θέλετε, σὰς παρασέρνει συχνά ὁ ἰθουσιζμός ἢ ἡ ἀγανάκτηση σὲ παράλογες ὑπερβολές. Ἐίρετε, παραδείγματος χάριν, πῶς μοῦ ἀπαντᾶτε γιὰ τὸ «21»; Ἀπαράλλαχτα σὰ νὰ εἶχα ἢ ἔγω πῶς εἶνε τουλάχιστο οἱ «Πέρσαι» τοῦ Δισχύλου! Μὴ ὄλα κείνα πού λέτε, πραγματικῶς, δείχτετε πῶς τέτιο θὰ τὸ ἠθέλατε σεις, κ' ἐπειδὴ δὲν εἶνε τόσο μεγάλο, τὸ κτυπάτε. Ἐνῶ ἂν ὠμολογούσατε ἐκεῖνο πού εἰσθε πρόθυμος νὰ ὁμολογήσετε, — δηλαδὴ πῶς ξεχωρίζε ἀπὸ τὰ ἄλλα, — γιατί ἐστὸ εἶδος του, καὶ ἐστὴν τεχνολογία του καὶ ἐστὸ μοντέλο του εἶνε κάλλιστο, — ποιὸς ξέρει! μπορεῖ νὰ βρισκόμαστε σύμφωνοι κι' ἀπ' τὴν ἀρχή.

Γενικῶς δείχτετε πολὺ μεγάλη ἀυστηρότητα ὅταν κρίνετε. Εἶνε χαρακτηριστικὸ αὐτὸ τῶν νέων καὶ τῶν... γέρων. Θὰ ἔλεγα πῶς μόνο οἱ μεσοκοποὶ ἔχουν τὸ προτέρημα τῆς ἀκριβοδικίας, ἂν δὲν ἐκινδύνευα νὰ κάμω ἔτσι ἕναν ἀστεῖον Πίνακα κριτικῆς Ἠλικίας... Προτιμῶ νὰ παραδεχθῶ γι' ἀγάπη σας πῶς κ' ἐγὼ δὲν ξέρω τὸ μέσον ὄρο καὶ πῶς εἶτε ἀπὸ

νὰ μποῦμε σὲ καθέκαστα· εἶπαμε μόνο λίγα ἱστορικὰ γιὰ νὰ προσθέσουμε πῶς τὸ καθρεφτάκι πού μᾶς δείχνει τὸ λάρυγγα στὴν ταχτική του ζωῆ, ν' ἀνασάινει, νὰ φωνάζει, νὰ τραγουδεῖ, τὸ ἴδιο μᾶς δείχνει καὶ τὰ ὅσα μπορεῖ νὰ πάθει, καὶ μᾶς βοηθεῖ νὰ γιὰτρέβουμε πολλὰ πολὺ περισσότερα παρὰ πρὶν.

Ἀπὸ αἰῶνες μελετιούνταν ἡ φυματίωση μὲ ζῆλο ἀπ' τοὺς μεγαλύτερους γιατροὺς Στὸν περασμένο αἰῶνα, μάλιστα ἀπὸ τὰ μέσα του κ' ἐδῶ, ἀρκετὰ ζητήματα ἄρχισαν νὰ ξεκαθαρίζουν. Τὸ λάρυγγα σκόπι στὸν ἴδιο καιρὸ ἔρχεται νὰ φέξει ἐν ἀπ' τὰ σπουδαιότερα ὄργανα τῆς ἀναπνοῆς· ξεχωρίζε τόσες ἄλλες πάθησες πού τις πέρνανε γιὰ φθίση· δείχνει τις τόσες καὶ τόσες μορφές πού πέρνει ἡ φυματίωση στὸ λάρυγγα. Ὅσο γιὰ τὴν θεραπεία στὰ πρώτα χρόνια καμιά μεγάλη ἐπίδραση δὲ βλέπουμε. Στὸν περασμένο αἰῶνα τις ἀρχὲς ὁ μέγας Κλινικὸς Laennec (1823) εἰδείξε πῶς τὴ φθίση, τις καταστροφές, τὴ φθορὰ στὰ πνεμόνια τις φέρναν τὰ φυμάτια μὲ τὸ λῶσιμό τους. Μετὰ λίγα χρόνια ὁ Virchow ἀποδείχνει πῶς τὰ ἴδια γίνονται καὶ στὸ λάρυγγα (onkologie 1864).

Μ' ὄλα ἄφτὰ οἱ παλιές ἰδέες γιὰ καιρὸ ἀκόμα κυριαρχέβουνε. Ὁ Louis λέγει πῶς τὸ φλέμα πού

ἀνεβαίνει ἀπ' τὰ πνεμόνια, ἀπὸ εἶναι πού φέρνει τὰ ἔλκη, τις πληγές στὸ λάρυγγα, ὄχι τὰ φυμάτια.

Ἐπειτα τοῦ Rokitansky τὸ κύρος στὰ μέσα τοῦ περασμένου αἰῶνα εἶταν ἀκόμα μεγάλο. Ὁ Rokitansky ἔλεγε πῶς πρὶν πάθει κανεὶς εἶχε μέσα του τὴν προδιαθεσὴ· προδιαθεσὴ, ὄχι ἔτσι ἀόριστη, γενικὴ, ἀλλὰ ἰδιαιτέρη καὶ ὀρισμένη ὀργανικὴ προετοιμασία. Μιὰ δυσαναλογία δηλαδὴ σημαντικὴ ἀναμεταξύ τὰ δύο κυριώτερα ὄργανα τοῦ στήθους, καρδιά πολὺ μικρὴ, πλεμόνια μεγάλα. Τὴ δυσαναλογία τούτη τὰ ὄργανα θὰ τὴν εἶχαν ἀπὸ καταβολῆς τους. Σὲ τέτια συμπεράσματα ἔφτανε ὁ Rokitansky μὲ τις ἀνατεμοπαθολογικῆς του μελέτες· εἶχε μεγάλη ἐπίδραση ἡ γνώμη του στὸν καιρὸ τῆς.

Πολλὰ θάρρητα δὲν εἶδαν βέβαια ἰδέες τέτιες. Καὶ μολοντούτο πολλοὶ γιανοὶ προσπάθουσαν ν' ἀλαφρύνουν τὰ βάσανα τῶν φθισικῶν μὲ τοπικῆς θεραπείας στὸ λάρυγγα ὅταν ἔξαφνα στὰ 1865 τὰ πειράματα τοῦ Villemain σὰν ἕνας ἀνεμοστρόβιλος φέρνουν ἀληθινὴ ἀναστάτωση στὸν ἐπιστημονικὸ κόσμον. Ὁ Villemain κατορθώνει νὰ μεταδώσει τὴν φυματίωση.

Τὰ πειράματα τοῦ τὰ δοκιμάζουμε παντοῦ. Παντοῦ τὰ βρίσκουμε σωστά. Νέο ζήτημα γενίεται πᾶ νάναί ἀραγε; ἡ μολερτικὴ οὐσία πού δίνει τὴν φυματίωση γενόντας τὸ φυμάτιο. Κι ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη τόσοι καὶ τόσοι ἐρεθνητῆς ζητοῦνε ἀπὸ τὸ κἀτι τὸ εἰδικὸ τέλος στὰ 1882 ὁ Koch παρουσιάζει τὸ βάκιλο πού πῆξε τὸνομά του. Χελώνια στὸ λαιμὸ, φυματίωση τῶν κοκάλω, φυμάτια στὰ ἄλλα γάγγλια καὶ στ' ἄντερα, κερροφυματίωση, κροκοπλεμονίες, λύκος στὸ δέρμα, σ' ὄλα ἄφτὰ ὁ Βάκιλος παρὸν, γιὰ ὄλα ἄφτὰ τὰ τόσο διαφορετικὰ στὴν ὄψη ἢ νοσογόνα αἰτίξ μιὰ.

Ὁ Βάκιλος τοῦ Koch εἶναι ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς τὸ εἰδικὸ αἴτιο καὶ συνάμα τὸ χαρακτηριστικὸ τὸ γενικὸ γιὰ τὰ φυμάτια, ὅπου κι' ἂν τὰ βρίσκουμε. Οἱ νέες ἰδέες γενοῦν ἐλπίδες.

Ἐκεῖνο πού φαίνονταν οὐτοπία, ἄρχισε νὰ μιὰζει δυνατὸ, λοιπὸν ζήτητὸ, προσπάθητὸ. Θὰ μᾶς ἔπερνε τόπο πολὺ ἂν θέλαμε νὰ ἐχθῆσουμε πόσοι καὶ ποῖ ἀπὸ δῶ κι' ὀμπρὸς προσπάθησανε γιὰ τὴν τοπικὴν θεραπείαν τῆς φυματίωσης στὸ λάρυγγα.

Ἄς ποῦμε μὲ λίγα λόγια πού βρίσκεται σήμερα τὸ ζήτημα.

Μονογνωμικὰ σὲ ζήτημα τέτιο δὲν περιμένουμε.